

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

**DE KWALITEIT VAN VOOR- EN VROEGSCHOOLSE EDUCATIE IN DE
GEMEENTE UTRECHT IN SCHOOLJAAR 2015-2016**

Onderzoeksnummer : 286614
Datum vaststelling : 13 juli 2016

Inhoud

Voorwoord	5
1 Samenvatting van de belangrijkste oordelen.....	7
2 Inleiding.....	9
3 Vve in de gemeente Utrecht	11

Inhoud

Voorwoord	5
1 Samenvatting van de belangrijkste oordelen.....	7
2 Inleiding.....	9
3 Vve in de gemeente Utrecht	11
3.1 Ontwikkeling van vve in Utrecht sinds 2013	11
3.2 Overzicht van de bezochte voor- en vroegscholen in de gemeente Utrecht	12
3.3 Lijst met de vve-documenten die de gemeente heeft aangeleverd.....	12
3.4 Het gemeentelijke vve-beleid	14
4 De oordelen over de voor- en de vroegscholen	20
4.1 Resultaten inspectiebezoek	20
4.2 Resultaten vragenlijst	26
5 Conclusies	37
6 Reactie van de gemeente	41

Voorwoord

In de periode 2007-2012 heeft de Inspectie van het Onderwijs een landelijke bestandsopname uitgevoerd naar de kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie (vve). Daarna is het signaalgestuurde toezicht op vve in de kleine en middelgrote gemeenten in werking getreden.

Voor de periode 2012-2015 hebben het Rijk en de 37 grote steden (G37) afspraken gemaakt om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk kinderen met een taalachterstand gebruik kunnen maken van hoogwaardige onderwijsvoorzieningen. In deze afspraken staan kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen voor de voor- en vroegschoolse educatie. Daarbij is afgesproken dat de inspectie in 2013 en 2015 een monitor uitvoert om de kwaliteit van vve op gemeentelijk niveau, op voorscholen en op vroegscholen (groep 1 en 2 van basisscholen) in beeld te brengen. Dit rapport beschrijft de kwaliteit van vve in de gemeente Utrecht aan het einde van de monitorperiode in schooljaar 2015-2016.

De hoofdinspecteur primair onderwijs,
Dr. A. Jonk

1 Samenvatting van de belangrijkste oordelen

In de gemeente Utrecht is de kwaliteit van het gemeentelijk beleid voor voor- en vroegschoolse educatie geheel op orde. Van alle indicatoren is het overgrote deel als 'voorbeeld' voor anderen beoordeeld.

- De kwaliteit is sinds 2013 op meerdere indicatoren verbeterd.
- De tekortkoming op het gebied van de GGD-inspecties is opgeheven.
- De consensus bij alle partijen om de vve kwaliteit te verhogen blijft onverminderd hoog.
- Het verbeterpunt Ouders is nu een 'voorbeeld voor anderen'.
- De voorbereiding op het meten van resultaten van vve is in een volgende fase beland.
- De kwaliteitsverbeteringen betreffen vrijwel alle indicatoren, ook al waren enkele daarvan eerder als 'voorbeeld voor anderen' beoordeeld.

Aan de basis van de kwaliteit van het Utrechtse vve-beleid ligt zoals in 2013 beschreven is, een aantal onderzoeken, publicaties en initiatieven, zoals de beleidsnotitie 'Sterke Basis Goede Start', Het Utrechts Taal Curriculum (UTC), het Utrechts Kwaliteitskader (UKK) en het project 'Nu voor Later'. Daarnaast vindt de organisatie en aansturing van voorschoolse educatie sinds 2013 plaats vanuit één aanbieder: Spelenderwijs Utrecht.

De kwaliteit van de uitvoering van voor- en vroegschoolse educatie in de voor- en vroegscholen laat het volgende beeld zien:

- Aan alle Conditie wordt voldaan.
- Bij het onderdeel Ouders is nog slechts een verbeterpunt geconstateerd op de voor- en vroegscholen; dat is een verbetering ten opzichte van 2013.
- De kwaliteit van: Kwaliteit van de uitvoering van vve is sinds 2013 verder verbeterd en er blijft bij de vroegscholen enige ruimte voor verbetering.
- Bij het onderdeel Ouders zijn geen verbeterpunten bij de bezochte voor- en vroegscholen: dat is een verbetering ten opzichte van 2013.
- Kwaliteitsverbetering is nog mogelijk bij de planmatigheid en doelmatigheid van de Begeleiding en de Zorg op de voor- en vroegscholen, de evaluatie van de resultaten die de voor- en vroegscholen willen bereiken met vve, en de planmatigheid van de kwaliteitscyclus op de vroegscholen.

De voor- en vroegscholen hebben van tevoren de kwaliteit van hun eigen voor- of vroegschoolse educatie ingeschat. Daaruit volgen de volgende waarderingen:

- De aspecten Conditie en Begeleiding en zorg zijn grotendeels op orde.
- Er zijn volgens de bevraagde voor- en vroegscholen nog verbeteringen mogelijk op onderdelen van de aspecten Ouders, Kwaliteit van de uitvoering van vve, Kwaliteitszorg en Doorgaande lijn.
- Het kwaliteitsbeeld van vve van de voor- en vroegscholen zelf is enigszins veranderd vergeleken bij 2013. De aspecten Ouders, Kwaliteit van de uitvoering, Ontwikkeling, zorg en begeleiding en Doorgaande lijn zijn, ondanks dat verdere ontwikkeling mogelijk is, sinds 2013 al verbeterd. Dat geldt ook voor de kwaliteitszorg op de voorschool. Voor zowel voor- als vroegschool vallen het verbeterpunt Evalueren van resultaten van vve en van de Warme overdracht op. De bevraagde locaties geven dit als groter verbeterpunt aan dan in 2013.

2 Inleiding

Dit rapport is het verslag van een onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs naar de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie (vve) in de gemeente Utrecht in schooljaar 2015-2016. Voor meer informatie hierover zie www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/voor-en-vroegschoolse-educatie.

De opbouw van het rapport is als volgt:

Het rapport begint met een beeld van het vve-beleid op gemeentelijk niveau. Daarin wordt ingegaan op de ontwikkeling van de gemeente sinds de bestandsopname en de relatie met de bestuursafspraken tussen het Rijk en de gemeente Utrecht (paragraaf 3.1). Daarna wordt een overzicht gegeven van de onderzochte voor- en vroegscholen in de gemeente (paragraaf 3.2) en van de door de gemeente aangeleverde vve-documenten (paragraaf 3.3). Tevens geven wij in dit hoofdstuk een oordeel over het gemeentelijk vve-beleid (paragraaf 3.4). De basis van deze beoordeling is een digitale vragenlijst die de gemeente heeft ingevuld. Wij hebben deze vragenlijst geverifieerd aan de hand van de aangeleverde documenten en in een gesprek met betrokkenen van de gemeente.

Ook de voor- en vroegscholen in de gemeente hebben een digitale vragenlijst ingevuld.

De inspectie heeft in de gemeente Utrecht 2 voorschoollocaties en 4 combinaties van voor- en vroegscholen bezocht om de antwoorden op de vragenlijsten te verifiëren. De resultaten van de locatiebezoeken worden in hoofdstuk 4 toegelicht en de oordelen van de inspectie worden vergeleken met de resultaten van de vragenlijsten. Deze staan in paragraaf 4.2 in de vorm van overzichtstabellen met daarin de waarderingen op basis van eigen antwoorden van de locaties per kwaliteitsaspect (uitkomsten digitale vragenlijst).

Hoofdstuk 5 bevat de conclusies over de kwaliteit van vve in de gemeente Utrecht. In hoofdstuk 6 geeft de gemeente een reactie op de bevindingen van de inspectie.

Bij de beoordeling wordt gewerkt met een vierpuntsschaal:

1. *Staat in de kinderschoenen: verbeteringen zijn dringend nodig*
Deze kwalificatie geeft aan dat echt iets verbeterd dient te worden.
2. *Enigszins ontwikkeld: verbeteringen zijn nodig*
Deze kwalificatie geeft aan dat het wenselijk is dat iets verbeterd wordt.
3. *Voldoende*
4. *Goed ontwikkeld: een voorbeeld voor anderen*
Deze kwalificatie geeft aan dat dit aspect in orde is, en wel op een zodanige manier dat anderen hiervan kunnen leren.

3 Vve in de gemeente Utrecht

De gemeente Utrecht heeft een digitale vragenlijst ingevuld.

De digitale vragenlijst levert de volgende informatie:

- Een tabel met de vve-documenten die de gemeente heeft aangeleverd: zie paragraaf 3.3.
- Een beoordeling van het gemeentelijk vve-beleid: zie paragraaf 3.4.

3.1 Ontwikkeling van vve in Utrecht sinds 2013

In 2013 constateerde de inspectie dat de gemeente Utrecht een verbeterpunt met afspraak kende. De uitvoering van de wettelijk verplichte inspecties van de locaties kinderopvang was niet gerealiseerd. Inmiddels is deze tekortkoming opgeheven en is vanuit de inspectie Kinderopvang de A-status weer aan de gemeente Utrecht toegekend. De inspectie constateert nu dat de gemeente op het gebied van de voor- en vroegschoolse educatie geen enkel verbeterpunt meer kent, omdat ook het stedelijk ouderbeleid vastgelegd en geconcretiseerd is.

Verdere ontwikkeling is daarnaast te constateren op diverse terreinen.

Er is in samenwerking tussen Jeugd Gezondheidszorg (JGZ) en Spelenderwijs Utrecht de 'Sluitende aanpak werving, toeleiding en bereik (2015)' ontstaan.

Uitgangspunten, afspraken en ambities voor werving, toeleiding en bereik van doelgroepeuters en -kleuters zijn daarin vastgelegd. De bereikcijfers van de gemeente zijn nu inzichtelijk en liggen in 2015 op 95% (Stedelijk Bereikoverzicht Spelenderwijs Utrecht per 1 april 2015). Ook is het non-bereik bekend en daarin wordt actief gezocht naar verklaringen en naar mogelijkheden om alsnog kinderen toe te leiden naar vve of andersoortige ondersteuning.

De doelgroepen zijn helder omschreven en weerspiegelen de intentie van de gemeente om ruimte te geven voor ondersteuning op meer factoren dan uitsluitend geïndiceerd door leerlinggewicht.

In de gemeente Utrecht was al vastgesteld dat de voorscholen een keuze hebben wat betreft het integrale vve-programma dat zij gebruiken. Nu is als kwaliteitsimpuls daarnaast gekozen voor een uniform observatie-instrument binnen de voorscholen.

De afspraken met Spelenderwijs Utrecht over de interne kwaliteitszorg van de voorschoolse educatie zijn verder uitgewerkt (zie ook: Subsidie-uitvraag peuterspeelzaalwerk en voorschoolse educatie 2013-2017 en: Verleningsbeschikking Spelenderwijs Utrecht 2015). Op basis van informatie van de voorscholen treedt een waarschuwingssysteem in werking om risico's vast te stellen op het onvoldoende behalen van doelstellingen. Daarnaast rapporteert de organisatie periodiek tussentijds aan de gemeente over samenhangende onderwerpen zoals de bezettingsgraad van de groepen en de professionalisering van medewerkers (zie: Voortgang gewenste resultaten 2015). Ook is er de jaarrapportage als eindverantwoording over de subsidie. De gemeente heeft de subsidievoorwaarden voor de voorschoolse aanbieder Spelenderwijs verscherpt.

Het verantwoordingscontact tussen de voorscholen, hun schoolbesturen en de gemeente is in 2015 nader vastgesteld via de 'Integrale Beleidsregel Onderwijs Utrecht – Goed onderwijs voor elk kind'.

Ten aanzien van de opbrengstdoelen geeft de gemeente aan dat het toepassen van de 'plan-do-check-act' (pdca) cyclus voor het vaststellen van resultaten van de voor- en voorscholen nog in de 'plan'- en oriëntatiefase is. Ambities opstellen, administratie op orde brengen, observatie- en toetsgegevens monitoren als opmaat naar resultaatbepaling is momenteel de bestaande praktijk.

Om opbrengstdoelen meer te kunnen relateren aan educatieve interventies heeft de gemeente daarnaast opdracht tot onderzoek gegeven aan de universiteit van

Utrecht (2016). In het praktijkgerichte onderzoek is op Utrechtse locaties vastgesteld dat doelgerichte educatieve interventies van hoge kwaliteit, die aansluiten bij het niveau van kinderen, de ontwikkeling positief beïnvloeden.

3.2 Overzicht van de bezochte voor- en vroegscholen in de gemeente Utrecht

Voorafgaand aan de digitale vragenlijst hebben wij de gemeente gevraagd naar een overzicht met de vve-peuterspeelzalen en -kinderdagverblijven (dus: de voorscholen).

Tabel 3.1: Overzicht van de bezochte voor- en vroegscholen in de gemeente Utrecht.

Voorschool: Peuterspeelzaal/kinderdagverblijf	Vroegschool: Basisschool
Peutercentrum De Bram	
Peutercentrum Zuilen	
Peutercentrum Kaleidoskoop	Obs Kaleidoskoop
Peuterecentrum Toontje	Rkbs De Kameleon
Peutercentrum De Schakel	Pcbs De Schakel
Peutercentrum Carroussel	Rkbs Wijzer aan de Vecht

3.3 Lijst met de vve-documenten die de gemeente heeft aangeleverd

Ter onderbouwing van de antwoorden van de vragenlijst heeft de gemeente de volgende beleidsdocumenten toegestuurd of aangereikt tijdens of na het gesprek met de inspectie:

Aantal VVE peuters met peildatum 1 oktober 2014 (2014)
Aantal VVE peuters met peildatum 1 april 2015 (2015)
Achtergrondnotitie Verkenningbijeenkomst OOG
Advies KIJK 0-7 jaar (2015)
Advies Monitoring VVE 2014-2018 (2014)
Afspraken Gebruik VVE-programma's Kindvolgsysteem en (her)certificering VVE (2015)
Afspraken Spelenderwijs Utrecht en Gemeente Toezicht (2015)
Afwegingsmodel Inspectie VG Utrecht (2013)
Ambities opbrengsten VVE Utrecht (2015)
Bijlage juni 2014 Aanpassingen Bestuursafspraken G4-G33 en Rijk (2014)
Brief aanpassingen bestuursafspraken Effectief benutten van VVE en extra leertijd jonge kinderen
Commissiebrief jaarverantwoording Inspectie Kinderopvang. Onderwijsinspectie (2014)
Conceptverslag bijeenkomst Monitoring VVE (2014)
Digitaal boekje Ik weet een mooie zin
Eindverantwoording Ludens (2014)
Eindrapport PeuterPlus! 2013-2014 (2014)
Eisen Inspectie (2014)
Figuur Cyclus Ambities VVE
Format Aanvragen VVE school aan schoolbestuur 2015-2016 (2015)
Format Verantwoorden VVE school aan schoolbestuur 2014-2015 (2014)
Hernieuwde afspraken koppel voor-vroegschool 2015
Informatiebrief september schoolleiders (2012)
Integrale Beleidsregel Onderwijs Utrecht - Goed onderwijs voor elk kind.

Gemeente Utrecht (2015)
Lijst Officiële VVE scholen in Utrecht schooljaar 2015-2015 (2015)
Ludens Inspectie VVE 2014 (2014)
Meerjarenprognose KOV-PSZ-VVE. Gemeente Utrecht/Buitenhek (2013)
Non-bereik analyse oktober 2014. Jeugdgezondheidszorg (2014)
Onderzoeksrapport vve Utrecht onderzoek 2012-2015 Wetenschap en Werkveld ontmoeten elkaar in actieonderzoek. Dr. L.F. Henrichs en Prof. Dr. P. Leseman Universiteit Utrecht (2016)
Ouderbeleid Spelenderwijs (2016)
Overdrachtsformulier KIJK (2015)
Overzicht Locaties PSZ-VVE voor aantal VVE plaatsen (2013)
Overzicht Operationele groepen en plaatsen (2015)
Overzicht Operationele groepen en plaatsen. Spelenderwijs Utrecht (2014)
Overzicht ouderlokalen in Utrecht (2015)
Plan KSU - VVE (2014)
Planning PCOU scholen met een VVE aanbod 2014
Presentatie L. Henrichs aan RGP. L. Henrichs (2015)
Programma Startconferentie Nu voor Later (Utrecht, 2013).
Project Kinderopvang haakt aan! (2015)
Rapport VVE monitor nieuwe stijl Utrecht. Oberon (2014)
Reactie van de gemeente op eindverantwoording Spelenderwijs Utrecht. Gemeente Utrecht (2014)
Reactie van de gemeente op tussentijdse verantwoording Spelenderwijs Utrecht. Gemeente Utrecht (2015)
Reactie van de gemeente op tussentijdse verantwoording over subsidie ouderbetrokkenheid door SpU. Gemeente Utrecht (2015)
Samenwerking JGZ en ouders: Voorstel cognitieve ontwikkeling (2014)
Samenwerking JGZ en Spelenderwijs Utrecht Sluitende aanpak werving, toeleiding en bereik (2015)
Schema Huidig gebruik VVE programma's Kindvolgsysteem in de gemeente Utrecht (2015)
SPO bijlage bij notitie juli 2014 (2014)
SPO Notitie Aanpak Het jonge achterstandskind (2014)
Stedelijk Bereikoverzicht per 31 december 2013. Spelenderwijs Utrecht (2013)
Stedelijk Bereikoverzicht per 1 april 2015. Spelenderwijs Utrecht (2015)
Stedelijk Ouderbeleid VVE en Educatief Partnerschap (2015)
Stedelijk Verbeterplan gemeente n.a.v. het inspectierapport (2014)
Sterke Basis Goede Start, Utrechtse Beleidsagenda 0-6 jarigen, 2011-2015.
Subsidie-uitvraag peuterspeelzaalwerk en voorschoolse educatie 2013-2017 (2013)
Taalcurriculum Utrecht, Taalonderwijs in Utrecht 0-8 jaar, Schoolbesturen en Gemeente, Utrecht, 2011.
Taakverdeling werkgroep Het Jonge Kind en Regiegroep Professioneel (2013)
Terugkoppeling Regie Groep Professioneel door LH-UU (2015)
Tussentijdse verantwoording. Ludens (2015)
Tussentijdse verantwoording over subsidie ouderbetrokkenheid. SpU (2015)
Uitnodiging Terugkoppelingsbijeenkomst VVE onderzoek (2014)
Utrechts Kwaliteits Kader (UKK) 2015
Verbeterplan SpU Onderwijsinspectie juni 2014 (2014).
Verbeterplan partners VVE Utrecht n.a.v. Inspectie VVE (2013).
Vergelijking diverse KVS brochure (2015)
Verleningsbeschikking ouderbetrokkenheid 2014-2015. SpU (2015)
Verleningsbeschikking 2012-2013. Spelenderwijs Utrecht (2012)
Verleningsbeschikking Spelenderwijs Utrecht 2015

Verleningsbeschikking 2014. Ludens (2014)
Verleningsbeschikking 2014. Ludens (2015)
Verleningsbeschikking 2015. St. Lokalis (2015)
Verordening kwaliteitseisen peuterspeelzalen gemeente Utrecht. Gemeente Utrecht (2014)
Visual Professionalisering NvL-HJK Utrecht (2015)
Voortgang gewenste resultaten 2014. Spelenderwijs Utrecht (2014)
Voortgang gewenste resultaten 2015. Spelenderwijs Utrecht (2015)
Werving en toeleiding. Spelenderwijs Utrecht (2014)

3.4 Het gemeentelijke vve-beleid

In deze paragraaf geven wij onze bevindingen weer over het gemeentelijk vve-beleid.

Per domein wordt weergegeven op welke punten wij het gemeentelijk beleid en de uitvoering als voldoende ('3') beoordelen, waar wij nog verbeterpunten zien, zowel zonder ('2') als met ('1') afspraken en op welke punten wij de gemeente als een voorbeeld voor anderen zien ('4'). Het kan voorkomen dat wij voor een bepaalde indicator geen oordeel geven (GO).

Wij baseren onze bevindingen op onze verificatie van de digitale vragenlijst door middel van documentenanalyse, gesprekken met betrokkenen en informatie uit locatiebezoeken. Waar onze bevindingen afwijken van het beeld uit de digitale vragenlijst van de gemeente, wordt dit vermeld en onderbouwd.

Tabel 3.2: De beoordeling van het gemeentelijk vve-beleid

Het gemeentelijk vve beleid - Utrecht		1	2	3	4	GO
1A1	Definitie doelgroepkind				X	
1A2	Bereik				X	
1A3	Toeleiding				X	
1A4	Ouders				X	
1A5	Integraal vve-programma				X	
1A6	Externe zorg				X	
1A7	Interne kwaliteitszorg van de voor- en vroegscholen				X	
1A8	Doorgaande lijn				X	
1A9	Resultaten			X		
1B	Vve-coördinatie op gemeentelijk niveau				X	
1C	Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau				X	
2A	GGD-rapport			X		
2B	Gemeentelijk subsidiekader				X	

De inspectie publiceert jaarlijks ook een oordeel over het toezicht dat door de gemeenten op de kinderopvang en peuterspeelzalen wordt uitgevoerd. Voor meer informatie hierover zie www.onderwijsinspectie.nl/onderwijs/Kinderopvang.

Toelichting:

'1' Verbeterpunten met een afspraak

Er zijn geen verbeterpunten met een afspraak.

'2' Verbeterpunten

Er zijn geen verbeterpunten.

'3' Voldoende

1A9 Resultaten

Naar aanleiding van het onderzoek van 2013 gaf de inspectie twee kritische noties mee aan de gemeente Utrecht. De afspraken over de opbrengsten van vve zouden ambitieuzer geformuleerd kunnen worden en de invoering van deze afspraken op de locaties behoefde versterking.

Uit het huidige onderzoek blijkt, dat de partijen het traject 'Ambities Opbrengsten vve Utrecht' beredeneerd hebben ingezet. Verwacht wordt dat in schooljaar 2015-2016 de ambities van voor- en vroegscholen vastgesteld zijn en dat de locaties daar mee aan de slag kunnen.

Over het traject:

In 2015 heeft de stedelijke werkgroep Monitoring, na een aantal verkenningen, een algemene, stedelijke ambitie verwoord:

'de achterstanden van doelgroepkinderen dienen daadwerkelijk te verminderen met VVE: de (relatieve) achterstand bij uitstroom moet kleiner zijn dan die bij instroom' (Ambities opbrengsten vve Utrecht 2015)'. Daarnaast is er door de schoolbesturen afgesproken: 'scholen zullen jaarlijks, ingebed in hun bestuurlijke kwaliteitszorgsystematiek, concrete ambities formuleren voor de eigen kinderen, waaronder de vve-kinderen'.

Op de scholen zullen de ambities voor opbrengsten van vve vooralsnog geformuleerd worden voor scholen met meer dan 20% doelgroepleerlingen of met tussen de 10 en 20% 4- en 5-jarigen met een leerlinggewicht. Allereerst worden ambities geformuleerd voor taal en rekenen.

Ook op de voorscholen van Spelenderwijs Utrecht wordt een dergelijke systematiek gevolgd: het verzamelen van relevante gegevens, het afleiden van ambities en concrete doelen en het monitoren daarvan.

Reflectie op de verzamelde gegevens zal vervolgens plaatsvinden op meerdere niveaus: locatie, directie, bestuurlijk en stedelijk.

De inspanningen van de betrokkenen zijn er op gericht om de ambities in schooljaar 2015-2016 te verwoorden. De monitoring van de werkelijke opbrengsten en de reflectie daarop kan vervolgens jaarlijks plaatsvinden.

2A GGD rapport

Van alle vve-locaties beschikt de gemeente over recente GGD-rapporten. Er is voldaan aan de criteria en de afspraken werken naar behoren.

'4' Voorbeeld voor anderen

1A1 Definitie doelgroepkind

In 2013 stelde de inspectie vast dat de gemeente Utrecht een brede doelgroep definitie hanteert. Dat is onveranderd. Wat de gemeente aangescherpt heeft zijn de 'Samenwerkingsafspraken tussen JGZ en Spelenderwijs Utrecht ten behoeve van werving en toeleiding (2015)'. Rond de indicering van doelgroepkinderen hebben JGZ en Spelenderwijs Utrecht uitgangspunten geformuleerd, de kenmerken van doelgroepkinderen beschreven, de verantwoordelijkheidsverdeling en overleg-structuren vastgesteld en bepaald wat de rapportage over de indicering moet inhouden en wat dat betekent voor het handhaven of het aanscherpen van de

doelgroepdefinitie. Structuur en inhoud maken dat deze indicator als 'voorbeeld voor anderen' wordt beschouwd.

1A2 Bereik

Al tijdens het onderzoek in 2013 heeft de gemeente Utrecht ingezet op het systematisch verhogen van het bereik van vve. Daaraan hebben onder meer bijgedragen onderzoeken naar het non-bereik en gerichte interventies op dat punt, het vaststellen van een eigen 95% bereik-ambitie, extern onderzoek naar de meerjaren prognose voor deelname van peuters aan peuterspeelzalen (Buitenhek), voorscholen, dagopvang en buitenschoolse opvang, de opzet van een database (JGZ) ten behoeve van toeleiding van peuters. Behalve het feit dat er meer dan voldoende kindplaatsen gerealiseerd zijn op vve-peuterspeelzalen (beschikbaar in 2014: 1566, nodig 1552) zijn er in de gemeente Utrecht ook in de kinderdagopvang peuters (2014: 22) die gebruik maken van vve. De bereikcijfers liggen sinds 2015 rond de 95% (Stedelijk Bereikoverzicht Spelenderwijs Utrecht per 1 april 2015). Dit alles maakt de indicator Bereik in de gemeente Utrecht tot 'voorbeeld voor anderen'.

1A3 Toeleiding

Deze indicator werd in 2013 als 'voorbeeld voor anderen' beoordeeld en dat blijft onveranderd. De gemeente Utrecht heeft echter niet stil gezeten. De eerder genoemde 'Samenwerkingsafspraken tussen JGZ en Spelenderwijs ten behoeve van werving en toeleiding (2015)' zijn vastgesteld in een document en beide organisaties spannen zich intensief in om ouders en peuters toe te leiden naar vve. Het consultatiebureau blijft daarin een sleutelrol vervullen. Behalve de uitvoeringsactiviteiten monitort JGZ ook het resultaat van de toeleiding en koppelt dit terug op kindniveau en ook op wijk- en stedelijk niveau. JGZ en Spelenderwijs Utrecht hebben daarnaast afstemmings- en evaluatie-overleg. De gemeente Utrecht neemt op het gebied van toeleiding deel aan een pilot waar, in samenwerking met de Universiteit Utrecht, een gevalideerd instrument wordt ontwikkeld om kinderen met een risico op taal- en ontwikkelingsachterstand te kunnen indiceren.

1A4 Ouders

De gemeente Utrecht maakt op het beleidsterrein van ouders in vve sinds 2013 een structurele ontwikkeling door. In 'Stedelijk ouderbeleid vve en educatief partnerschap (2015)' wordt de verbinding met fundamentele gemeentelijke uitgangspunten gelegd, zoals het UKK en de brede aanpak van de Utrechtse Onderwijs Agenda (UOA). De hoofdlijnen in het ouderbeleid zijn:

- educatief partnerschap;
- hetzelfde waar het kan, anders waar het moet;
- beginnen bij start (0-6 jaar);
- ouders worden gehoord.

De besturen van de voor- en vroegscholen vullen het beleid in, als onderdeel van het UKK. De invoering van ouderbeleid is door de gemeente Utrecht gedefinieerd binnen de pdca-cyclus, waar planning, uitvoering, evaluatie en monitoring van uitgangspunten, aanpakken en effecten centraal staat.

De gemeente heeft concrete doelen en verwachtingen geformuleerd en daagt de betrokken partijen uit om deze op gestelde momenten te realiseren. Een voorbeeld van een de doelstellingen luidt:

'Alle betrokken organisaties – JGZ, Spelenderwijs en de Schoolbesturen - hebben eind 2015 **integraal beleid** op 'Educatief Partnerschap'.

Ook iedere VVE-instelling (voor- en vroegschool) heeft eind 2015 gericht beleid om de gewenste samenwerking met ouders te bevorderen (als onderdeel van het algemene ouderbeleid). Voor- en vroegschoolse instellingen stemmen hun ouderbeleid onderling af'.

In de gemeente Utrecht wordt bewust niet gewerkt met een vaststaand ouderprogramma, maar worden de partners gevraagd om vanuit hun specifieke doelgroep ouders en peuters te komen tot effectieve aanpakken om ouderbetrokkenheid te stimuleren. Daarbinnen past het elk bestuur om de locaties te ondersteunen bij het maken van analyses van de ouderpopulatie. Vanwege de balans tussen concreet gemeentelijk beleid, analyse van de specifieke ouderpopulatie en het - per locatie - afleiden van concrete doelen waardoor ouders hun kind in de leeftijd van 0-6 jaar (nog meer) stimuleren in hun ontwikkeling beoordeelt de inspectie deze indicator als 'voorbeeld voor anderen'. Dat de gemeente via de zogenaamde 'Tafel Ouders' op termijn ook andere partijen, zoals opbouwwerk en initiële opleiding wil betrekken onderschrijft dit oordeel. De onderzoeksaanvraag die door JGZ gedaan is op verzoek van de dienst Maatschappelijke ontwikkeling, afdeling onderwijs vve- Het Jonge Kind (HJK) is daar een voorbeeld van. De onderzoeksaanvraag richt zich op meer stimulering door ouders voorafgaand en tijdens de voorschoolse periode.

1A5 Integraal vve programma

In 2015 is de gemeentelijke afspraak over een beperkte keuze in vve-programma's herijkt. Voor- en vroegscholen kunnen een keuze maken uit alle vve-programma's die voorhanden zijn en niet meer uitsluitend uit de drie die eerder vastgesteld waren. De voorwaarde is: certificering van elke medewerker op het gekozen programma. Naast de certificering beschrijft de gemeente in het document 'Afspraken gebruik vve-programma's, kindvolgsysteem en hercertificering vve 2015' ook wat zij verwacht van professionals op de voorscholen: de module 'jonge kind vve bij de hogeschool en/of basistraining vve'.

De gemeente heeft een advies opgesteld om eenzelfde observatie-instrument voor de brede ontwikkeling te gebruiken, te weten KIJK!. Het is vanaf 2015 in gebruik bij de voorscholen van Spelenderwijs; vroegscholen staat het vrij om te kiezen, maar verplichten zich (net als betrokken voorscholen) om afspraken te maken over afstemming over de informatie uit de twee systemen.

Als aanvullend programma wordt voor de ontwikkeling van sociale competenties gewerkt met Vreedzaam of met de Kanjertraining. Ook daar geldt de afspraak: afstemmen waar dat nodig is - vanwege het gebruik van verschillende aanvullende programma's. Datzelfde geldt uiteraard voor aanvullende taalontwikkelingsprogramma's. Door afspraken te maken over de (aanvullende) programma's en certificering en opleiding bevordert de gemeente de kwaliteit van vve. Hiermee is zij een 'voorbeeld voor anderen'.

1A6 Externe zorg

Het beeld van de kwaliteit van de Externe zorg in Utrecht is gelijk gebleven ten opzichte van 2013: een 'voorbeeld voor anderen'.

1A7 Interne kwaliteitszorg van de voor- en vroegscholen

In het onderzoek van 2013 werd deze indicator al als 'voorbeeld voor anderen' beoordeeld en dat oordeel blijft gehandhaafd. De gemeente heeft samen met de besturen van de voor- en vroegscholen de interne kwaliteitszorg nog verder ontwikkeld.

Maandelijks is er contact tussen de gemeente en Spelenderwijs Utrecht en twee keer per jaar is er de managementrapportage van Spelenderwijs Utrecht als verantwoording over subsidie-afspraken. Deze rapportage heeft een monitorfunctie (in hoeverre liggen we op koers?) en biedt ook informatie over operationele groepen, bezetting percentages groepen, activiteiten verslag per groep, rapportage over professionalisering medewerkers, werving en toeleiding. Deze deelrapportages worden aangevuld door de jaarrapportage. De gemeente Utrecht reflecteert op de informatie en bespreekt het met de bestuurder. Met kinderopvangorganisatie Ludens

(deze heeft enkele groepen met vve-peuters) is het contact minder intensief, maar het richt zich wel op vergelijkbare punten.

Vve op de vroegschool is opgenomen in de gemeentelijke integrale beleidsregel, als onderdeel van het 'versterken van taal' (Beleidsregel Onderwijs Utrecht 2015. Goed onderwijs voor elk kind). Deze regelt ook de verantwoording tussen de subsidiegever en de besturen van de vroegscholen. De vroegscholen leggen verantwoording af aan de schoolbesturen. Deze hanteren voor de beoordeling van de vve-kwaliteit naast de gemeentelijke kaders zoals UKK, UTC, 'Nu voor later' de pdca-cyclus als instrument om gestructureerd te werken aan kwaliteit en ijkten de ontwikkelingen ook aan de vve-plannen die de school in het schoolplan of jaarplan heeft opgenomen.

Een ambitie van de gemeente is om op termijn samen met de vve-partners na te gaan hoe de resultaten van doelgroeppeuters en -kleuters gerelateerd kan worden aan de proceskwaliteit van vve die in Utrecht wordt nagestreefd. Daar wordt door de Universiteit Utrecht ook onderzoek naar gedaan (Terugkoppeling Regiegroep 2015).

1A8 Doorgaande lijn

De gemeente Utrecht is een stap verder gegaan met het realiseren van de doorgaande lijn tussen voor- en vroegschool. Naast wat er in 2013 gerapporteerd werd over stedelijke kaders: UTC, UKK, Nu voor later, gestandaardiseerde en warme overdracht van kindgegevens, koppels van voor- en vroegscholen, regelmatig overleg over aspecten van bijvoorbeeld educatief handelen en zorg en begeleiding is er met de betrokkenen in 2015 gewerkt aan een stedelijk protocol. Het motief: uitgangspunten formuleren, waardoor eenduidigheid in de uitvoering van vve tot stand komt en daarmee invloed uitgeoefend wordt op de resultaten voor kinderen. In het document 'Afspraken gebruik vve-programma's, kindvolgsysteem en hercertificering vve 2015' beschrijft de gemeente hoe in de samenwerking onderlinge afspraken gecheckt/gewaarborgd worden. In een stedelijk protocol 'Hernieuwde afspraken koppel voor- en vroegschool (2015)' wordt dit bevestigd. De inspectie vindt deze operationalisering van de doorgaande lijn een voorbeeld voor anderen. De gemeente Utrecht scheidt de voorwaarden om vve-kinderen een ononderbroken ontwikkeling te laten doorlopen.

1B Vve-coördinatie op gemeentelijk niveau

Het beeld van de kwaliteit van de vve-coördinatie op gemeentelijk niveau in Utrecht is net als 1A6 Externe zorg gelijk gebleven ten opzichte van 2013: een 'voorbeeld voor anderen'.

1C Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau

Het beeld van de kwaliteit van de systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau in Utrecht is net als 1A6 Externe zorg en 1B Vve-coördinatie op gemeentelijk niveau gelijk gebleven ten opzichte van 2013: een 'voorbeeld voor anderen'.

2B Gemeentelijk subsidiekader

Sinds het vorige inspectie-onderzoek in 2013 is het gemeentelijk subsidiekader aangepast (Verleningsbeschikking 2015). Naast de voorwaarden conform de wettelijke vereisten zijn er specifiek voor de Utrechtse context voorwaarden gesteld. Deze betreffen bijvoorbeeld het werken volgens de visie van de Vreedzame Wijk, het streven naar 95% bereik, percentages HBO/MBO-opgeleiden op de (speelleer)groep, de ouderbetrokkenheid en de deelname aan onderzoeken van vve in Utrecht door externe partijen. Met deze en andere aanvullende voorwaarden vergroot de gemeente de kwaliteit van vve in de specifieke Utrechtse context.

4 De oordelen over de voor- en de vroegscholen

De voor- en vroegscholen hebben een digitale vragenlijst gekregen om zelf te rapporteren over de kwaliteit van vve. De vragen hebben betrekking op het vve-waarderingskader. Elke voor- en vroegschool heeft een zelfrapportage teruggekregen. Niet alle voor- en vroegschoolse locaties in de gemeente Utrecht hebben de vragenlijst ingevuld. Van 5 locaties is geen vragenlijst beschikbaar. In paragraaf 4.1 worden de resultaten van de locatiebezoeken door de inspectie toegelicht. Paragraaf 4.2 bevat een overzicht van de resultaten van de vragenlijst. Een overzicht van de eigen waarderings van alle vve-locaties is naar de gemeente gestuurd.

4.1 Resultaten inspectiebezoek

Wij hebben ter verificatie van de vragenlijsten tien voorscholen en vroegscholen bezocht. Het gaat om de helft van het aantal locaties dat in 2013 is bezocht. Het onderzoek bestond uit groepsobservaties, gesprekken en documentenanalyse.

In onderstaande tabellen staan de oordelen in percentages van het totaal aantal bezochte vve-locaties in de gemeente. Onder iedere tabel wordt een inhoudelijke toelichting gegeven op de oordelen.

In de tabellen betekent 'go': 'geen oordeel' omdat dit tijdens het onderzoek niet te beoordelen was. 'N' is het aantal voor- en vroegscholen waar de gegevens betrekking op hebben. De waarderings worden weergegeven in een percentage. Indien van toepassing is het hoogste percentage naar boven of naar beneden afgerond om op 100% uit te komen.

Tabel 4.1a De beoordeling van de indicatoren: Condities

A	Tabel oordelen inspectiebezoek Utrecht	Voorschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	go	N	1	2	3	4	go	N
A0.1	Er is een recent GGD-rapport beschikbaar*	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	0%	0%	0%	100%	4
A2	De groepsgrootte voldoet aan de maximumeisen (voorschool)*	0%	0%	17%	83%	0%	6	0%	0%	0%	0%	100%	4
A3	Beroepskracht - kind ratio ("dubbele bezetting")	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	0%	75%	25%	0%	4
A4.1	De peuters volgen gedurende voldoende tijd (per week) een vve-programma op de voorschool*	0%	17%	83%	0%	0%	6	0%	0%	0%	0%	100%	4
A5.2	Alle beroepskrachten zijn toereikend gekwalificeerd (opleiding)*	0%	0%	67%	33%	0%	6	0%	0%	0%	0%	100%	4
A5.3	Alle beroepskrachten spreken voldoende Nederlands*	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	0%	0%	0%	100%	4

A5.4	Alle beroepskrachten zijn toereikend vve-geschoold	0%	0%	83%	17%	0%	6	0%	0%	50%	50%	0%	4
A5.5	Er is een jaarlijks vve-opleidingsplan*	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	0%	0%	0%	100%	4

De indicatoren met een * zijn alleen van toepassing op de voorscholen.

De oordelen over de condities voor vve op de tien bezochte locaties laten een positief beeld zien. Hoewel indicator A4.1 fundamenteel verbeterd is ligt daar toch nog een verbeterpunt. In het betreffende locatierapport constateert de inspectie dat Spelenderwijs Utrecht weliswaar meer dan voldoende kindplaatsen realiseert en aanbiedt, maar dat sommige ouders de voorkeur geven aan één specifieke locatie. Dat betekent dat hun peuters op een wachtlijst komen en later instromen, waardoor zij in totaal te weinig voorschoolse educatietijd krijgen.

Sinds de monitor van 2013-2014 is er door de locaties winst geboekt op het realiseren van een dubbele bezetting, op de vve-scholing van pedagogisch medewerkers en nu is er ook voor elke locatie een opleidingsplan.

Tabel 4.1b De beoordeling van de indicatoren: Ouders

B	Tabel oordelen inspectiebezoek Utrecht	Voorschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	go	N	1	2	3	4	go	N
B1	Gericht vve-ouderbeleid	0%	17%	50%	33%	0%	6	0%	25%	50%	25%	0%	4
B2	Ouders zijn vooraf adequaat geïnformeerd	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	0%	100%	0%	0%	4
B3	Intake	0%	0%	50%	50%	0%	6	0%	0%	100%	0%	0%	4
B4	Stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	0%	75%	25%	0%	4
B5	Participatie in vve-activiteiten in de voorschool/vroegschool	0%	0%	50%	50%	0%	6	0%	0%	75%	25%	0%	4
B6	Informereren over de ontwikkeling van hun kind	0%	0%	67%	33%	0%	6	0%	0%	75%	25%	0%	4
B7	Rekening houden met thuistaal	0%	0%	83%	17%	0%	6	0%	0%	75%	25%	0%	4

Het vve-ouderbeleid op de onderzochte locaties is op zes van de zeven indicatoren op orde. In vergelijking met de oordelen tijdens de vorige monitor valt vooral de vooruitgang bij indicator B1 op: het hebben van gericht ouderbeleid. Dat was voor zowel voor- als vroegscholen een fors verbeterpunt. Op een enkele locatie is nog verbetering mogelijk, maar over de volle breedte is het nu voldoende en er zijn ook locaties die een 'voorbeeld voor anderen zijn'. Opvallende vooruitgang is er in de voorscholen geconstateerd bij het informeren van de ouders over de ontwikkeling van hun kind. Dat gebeurt nu in voldoende mate en met regelmaat.

De uitvoering van ouderbeleid is in de gemeente vrijwel geheel op orde. Waar dat van toepassing is, heeft de inspectie in de locatierapporten van samenwerkende voor- en vroegscholen al aangegeven waar beide partijen van elkaars ervaringen en successen kunnen leren, bijvoorbeeld bij indicator B4 en B5.

Tabel 4.1c De beoordeling van de indicatoren: Kwaliteit van de uitvoering van vve

C	Tabel oordelen inspectiebezoek Utrecht	Voorschool						Vroegschool						
		1	2	3	4	go	N	1	2	3	4	go	N	
	Kwaliteit van de uitvoering van vve													
C1.1	Een integraal vve-programma	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	25%	75%	0%	0%	4	
C1.2	Werken met een doelgerichte planning	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	0%	75%	25%	0%	4	
C1.3	Het activiteitenaanbod gericht op de taalontwikkeling is voldoende dekkend en geconcretiseerd	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	0%	75%	25%	0%	4	
C1.4	Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	0%	75%	25%	0%	4	
C2.1	Het pedagogisch handelen van de pedagogisch medewerkers/leerkrachten is respectvol	0%	0%	50%	50%	0%	6	0%	0%	50%	50%	0%	4	
C2.2	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten structureren en hanteren duidelijke pedagogische gedragsgrenzen	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	0%	75%	25%	0%	4	
C2.3	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten stimuleren de sociale vaardigheden en de persoonlijke competenties van de kinderen	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	0%	75%	25%	0%	4	
C2.4	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten bevorderen de zelfstandigheid van de kinderen en tonen respect voor de autonomie van het kind	0%	0%	83%	17%	0%	6	0%	0%	50%	50%	0%	4	
C2.5	De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk, uitdagend en spelen taal-uitlokkend	0%	0%	50%	50%	0%	6	0%	0%	50%	50%	0%	4	
C3.1	Het educatief handelen van beide pedagogisch medewerkers/leerkrachten is goed op elkaar afgestemd	0%	0%	67%	33%	0%	6	0%	0%	75%	0%	25%	4	
C3.2	Er worden structureel effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling uitgevoerd	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	0%	75%	25%	0%	4	
C3.3	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten bevorderen de interactie met en tussen kinderen	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	25%	75%	0%	0%	4	

C3.4	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten stimuleren actieve betrokkenheid van de kinderen en verrijken het spelen en werken	0%	0%	83%	17%	0%	6	0%	25%	75%	0%	0%	4
C3.5	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten bevorderen de ontwikkeling van aanpakgedrag (strategieën) bij de kinderen	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	25%	25%	50%	0%	4
C3.6	Het gedrag van de pedagogisch medewerkers/leerkrachten met de kinderen is responsief	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	0%	75%	25%	0%	4
C3.7	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten stemmen de activiteiten af op verschillen in de ontwikkeling van de individuele kinderen	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	0%	100%	0%	0%	4

Tijdens de bezoeken op de tien locaties zijn voor de voorscholen alle indicatoren van het vve-aanbod, het pedagogisch klimaat en het educatief handelen als voldoende of als 'voorbeeld voor anderen' beoordeeld. De groeimogelijkheden die tijdens de monitor 2013-2014 zijn geconstateerd op indicator C2.2 en C2.5 zijn ten volle benut. Dat geldt overigens ook voor de vroegscholen.

De vroegscholen geven een iets heterogener beeld te zien. Naast voldoende scores en enkele 'voorbeelden voor anderen' zijn er verbeterpunten geconstateerd op vier indicatoren. Deze betreffen met name het stimuleren van de interactie tussen kinderen, het verrijken van spel en werksituaties en het stimuleren van aanpakgedrag; dat zijn indicatoren van educatieve kwaliteit'. In die situatie waar de vroegschool nauw samenwerkt met de voerschool kan de kwaliteit van de uitvoering door uitwisseling en leren van elkaar verbeteren.

Tabel 4.1d De beoordeling van de indicatoren: Ontwikkeling, begeleiding en zorg en externe zorg

D	Tabel oordelen inspectiebezoek Utrecht	Voerschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	go	N	1	2	3	4	go	N
D1.1	Volgen van de brede ontwikkeling van alle kinderen	0%	0%	50%	50%	0%	6	0%	0%	75%	25%	0%	4
D1.2	De begeleiding is planmatig voor: de hele groep, de kleine (tutor)groep en het individuele kind	0%	17%	83%	0%	0%	6	0%	25%	50%	25%	0%	4
D1.3	De evaluatie van de aangeboden begeleiding en zorg	0%	33%	67%	0%	0%	6	0%	0%	75%	25%	0%	4
D1.4	Specifieke aandacht voor de taalontwikkeling bij begeleiding en zorg	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	0%	100%	0%	0%	4
D2.1	De pedagogisch	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	0%	100%	0%	0%	4

	medewerkers/leerkrachten hebben een overzicht van de kinderen die zorg nodig hebben die de voor- resp. vroegschool niet kan leveren, en van de aard van die zorg												
D2.2	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten zorgen dat kinderen aangemeld worden voor externe zorg wanneer de voor- resp. vroegschool de gewenste zorg niet kan leveren	0%	0%	83%	17%	0%	6	0%	0%	75%	25%	0%	4
D2.3	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten blijven de ontwikkeling van kinderen met extra zorg bijhouden	0%	0%	83%	17%	0%	6	0%	0%	100%	0%	0%	4

Uit de bezoeken van de tien locaties komt een overwegend positief beeld naar voren van het volgen van de ontwikkeling van kinderen, begeleiding en externe zorg. Onder de vroegscholen zijn op meerdere indicatoren 'voorbeelden voor anderen' geconstateerd. Waar zowel voorscholen als vroegscholen zich nog kunnen verbeteren, is de planmatigheid van begeleiding, niet alleen voor de hele groep kinderen, maar ook voor de tutorgroep en individuele kinderen. Er is verbetering zichtbaar sinds het onderzoek van 2013-2014, maar niet in de volle breedte. Verdergaande ontwikkeling zal ook winst op leveren voor het tweede verbeterpunt dat de voorschool betreft en ook in 2013-2014 is geconstateerd, namelijk de evaluatie van de aangeboden zorg en begeleiding. Als de planmatigheid van de interventies toeneemt, kan er ook beter en doelgericht geëvalueerd worden wat er bereikt is en wat de volgende stap moet zijn.

Tabel 4.1e De beoordeling van de indicatoren: Kwaliteitszorg binnen de voor- en vroegschool

E	Tabel oordelen inspectiebezoek Utrecht	Voorschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	go	N	1	2	3	4	go	N
E1	Er is vve-coördinatie op de voor- resp. vroegschool	0%	0%	83%	17%	0%	6	0%	0%	75%	25%	0%	4
E2	De voor- resp. vroegschool evalueert de kwaliteit van vve regelmatig	0%	0%	83%	17%	0%	6	0%	25%	50%	25%	0%	4
E3	De voor- resp. vroegschool evalueren de resultaten van vve	0%	83%	17%	0%	0%	6	0%	50%	50%	0%	0%	4
E4	De voor- resp. vroegschool werkt planmatig aan vve-verbetermaatregelen	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	25%	75%	0%	0%	4
E5	De voor- resp. vroegschool	0%	0%	83%	17%	0%	6	0%	25%	25%	50%	0%	4

	borgt de kwaliteit van haar vve-educatie													
E6	In de kwaliteitszorg van de vroegschool wordt ook specifiek naar vve gekeken	0%	0%	0%	0%	100%	6	0%	0%	100%	0%	0%	4	

De oordelen over de kwaliteitszorg tijdens de locatiebezoeken laten voor de voorscholen een positiever beeld zien dan voor de vroegscholen. Op de bezochte voorscholen is de kwaliteitszorg op orde, met uitzondering van de evaluatie van resultaten van vve. Dit verbeterpunt delen de voorscholen met de vroegscholen. In het monitor rapport van 2013-2014 staat het volgende:

"Het evalueren van de opbrengsten van vve vraagt om een grote kwaliteitsslag. Een jaarlijkse evaluatie, op groeps- en locatieniveau, met gebruikmaking van observatie- en eventueel toetsgegevens zal de grote groep voor- en vroegscholen die dit betreft aanwijzingen opleveren voor het verder ontwikkelen van vve op hun locatie". Deze constatering blijft onverkort van toepassing. De inspectie heeft weliswaar geconstateerd dat houderorganisatie en (een deel van de) schoolbesturen denk- en soms uitvoeringsstappen hebben gezet, maar het heeft nog niet geleid tot zichtbare evaluaties die richtinggevend zijn voor vve-praktijk en vve-beleid.

Voor de vroegschool liggen er nog steeds sinds 2013-2014 verbeterpunten in de cyclus van kwaliteitszorg en -bewaking: plannen, uitvoeren, evalueren en verder verbeteren, ontwikkelen of borgen. Deze vve-cyclus hangt vanzelfsprekend nauw samen met die van de basisschool als geheel, waar de vroegschool een integraal onderdeel van is met de nadruk op educatie van jonge kinderen.

Tabel 4.1f De beoordeling van de indicatoren: Doorgaande lijn

F	Tabel oordelen inspectiebezoek Utrecht	Voorschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	go	N	1	2	3	4	go	N
F1	Er is vve-coördinatie tussen de voor- en vroegschool	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	0%	100%	0%	0%	4
F2	Er is concreet beleid om zoveel mogelijk kinderen te laten doorstromen naar een vroegschool	0%	17%	83%	0%	0%	6	0%	0%	50%	0%	50%	4
F3	De voor- en vroegschool zorgen voor een warme overdracht	0%	0%	100%	0%	0%	6	0%	0%	100%	0%	0%	4
F4	Het aanbod van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd	0%	0%	83%	0%	17%	6	0%	0%	100%	0%	0%	4
F5	Het pedagogisch klimaat en het educatief handelen van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd	0%	17%	67%	0%	17%	6	0%	25%	75%	0%	0%	4

F6	De manier om met de ouders om te gaan op de voor- en de vroegschool is op elkaar afgestemd	0%	33%	33%	17%	17%	6	0%	25%	50%	25%	0%	4
F7	De interne begeleiding en zorg zijn op de voor- en vroegschool op elkaar afgestemd	0%	0%	67%	17%	17%	6	0%	0%	75%	25%	0%	4

Er zijn in dit onderzoek onder meer twee zelfstandige peutercentra bezocht. Deze hebben geen vanzelfsprekende doorgaande lijn met één vroegschool. Toch heeft een van de peutercentra als doelstelling geformuleerd om, voor zo ver dat mogelijk is, afspraken te maken over afstemming met diverse scholen in de buurt. Het andere peutercentrum voert in de opmaat naar nieuwe gezamenlijke huisvesting afstemmingsgesprekken met een van de betrokken basisscholen. Tijdens de bezoeken constateert de inspectie dat er op de twee duidelijkste verbeterpunten van de monitor 2013-2014 ontwikkeling heeft plaatsgevonden. In deze twee doorgaande lijnen voor pedagogisch klimaat en educatief handelen en voor het omgaan met ouders blijft echter ruimte voor meer afstemming dan nu het geval is. Dat zou de basis om de ouders te bereiken als partner in de ontwikkeling van hun kind verder kunnen versterken.

Tabel 4.1g De beoordeling van de indicatoren: Resultaten van vve

G	Tabel oordelen inspectiebezoek Utrecht	Voorschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	go	N	1	2	3	4	go	N
G1	De resultaten worden gemeten conform de gemeentelijke afspraken	0%	0%	0%	0%	100%	6	0%	0%	0%	0%	100%	4
G2	De resultaten zijn van voldoende niveau	0%	0%	0%	0%	100%	6	0%	0%	0%	0%	100%	4
G3	Verlengde kleuterperiode**	0%	0%	0%	0%	100%	6	0%	0%	100%	0%	0%	4

De indicator met een ** is alleen van toepassing op de vroegscholen.

In het monitorrapport van 2013-2014 sprak de inspectie op de indicator 'Resultaten van vve' van een stevig verbeterpunt. In de gemeente Utrecht is inmiddels het traject 'Ambities Opbrengsten vve Utrecht' beredeneerd ingezet. Verwacht wordt dat in het schooljaar 2015-2016 de ambities van voor- en vroegscholen vastgesteld zijn en dat de locaties daar vervolgens mee aan de slag kunnen. De inspectie stelt daarom nu niet vast of de resultaten van vve voldoen aan gemeentelijke resultaatafspraken.

4.2 Resultaten vragenlijst

De antwoorden van de locaties op de vragen in de vragenlijst zijn conform de werkinstructie van de inspectie vertaald naar eigen waarderings van een indicator. Het gaat hierbij nadrukkelijk niet om oordelen die door de inspectie zijn gegeven. In de onderstaande tabel staan deze eigen waarderings weergegeven in percentages van het totaal aantal vve-locaties in de gemeente. Bij de tabellen volgt een inhoudelijke toelichting.

In de tabellen betekent 'gw' : 'geen waardering' omdat één of meer onderliggende vragen met 'onbekend' of 'niet van toepassing' is beantwoord. 'N' is het aantal vroe- en vroegscholen waar de gegevens betrekking op hebben. De waarderingen worden weergegeven in een percentage. Indien van toepassing is het hoogste percentage naar boven of naar beneden afgerond om op 100% uit te komen.

Tabel 4.2a De waardering van de indicatoren: Conditie

	Tabel waarderingen vragenlijsten Utrecht	Voorschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	gw	N	1	2	3	4	gw	N
A2	De groepsgrootte voldoet aan de maximeisen (voorschool)			100			50						
A3	Pedagogisch medewerker - kind ratio ("dubbele bezetting")			100			50	8	92				24
A4.1	De peuters volgen gedurende voldoende tijd (per week) een vve-programma op de voorschool			100			50						
A5.2	Alle pedagogisch medewerkers zijn toereikend gekwalificeerd (opleiding)			100			50						
A5.3	Alle pedagogisch medewerkers spreken voldoende Nederlands		20	80			50						
A5.4	Alle beroepskrachten zijn toereikend vve-geschoold	2	10	88			50	29			71		24
A5.5	Er is een jaarlijks vve-opleidingsplan			100			50						

De indicatoren met een * zijn alleen van toepassing op de voorscholen.

Het aspect Conditie is volgens de voor- en vroegschoollocaties grotendeels op orde. Een vijfde deel van de 50 voorschoollocaties waardeert de Nederlandse taalbeheersing (zowel mondelinge als leesvaardigheid 3F/B2 en schrijfvaardigheid 2F/B1) als verbeterpunt. Daarmee geven zij verbetering aan ten opzichte van 2013. Op de onderzochte locaties is naar het oordeel van de inspectie volledig voldaan aan deze eis (A5.3).

Voor wat betreft de scholing die de pedagogisch medewerkers, onderwijsassistenten of leraren ontvangen, waarderen de voor- en vroegscholen zich eveneens minder positief dan de inspectie oordeelt. Een onvoldoende waardering duidt er op dat de beroepskrachten aangeven dat hun bij- of nascholing langer dan 5 jaar geleden plaatsvond.

Tabel 4.2b. De waardering van de indicatoren: Ouders

	Tabel waarderingen vragenlijsten Utrecht	Voorschool					Vroegschool						
		1	2	3	4	gw	N	1	2	3	4	gw	N
B1	Gericht vve-ouderbeleid		2		98		50		54	17	29		24
B2	Ouders zijn vooraf adequaaf geïnformeerd				100		50		17	17	58	8	24
B3	Intake				100		50		50		50		24
B4	Stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen		18		82		50		58	4	38		24
B5	Participatie in vve- activiteiten in de voorschool/vroegschool		2		98		50		21	4	71	4	24
B7	Rekening houden met thuis taal		2		98		50		25	71		4	24

Het aspect Ouders wordt door de voorscholen positiever gewaardeerd dan door de vroegscholen.

In de waarneming van de 50 bevroegde voorscholen is er voor bijna 100% gericht ouderbeleid gerealiseerd. Sinds 2013 wordt dus een verbetering waargenomen. De inspectie oordeelt daar in haar steekproef met meer variatie in. Ruim 50 % van de vroegscholen waardeert zich op dit punt als verbeterpunt. Dat betekent dat zij aangeven, dat zij geen of ten dele ouderbeleid hebben vastgelegd, dit ouderbeleid geen concrete doelen heeft en geen heldere analyse bevat van de kenmerken van de ouderpopulatie. Een krappe helft van de vroegscholen zegt dat dit zeker wel in orde is (B1).

17% van de vroegscholen zegt dat de ouders vooraf niet adequaat worden geïnformeerd. Daarmee geven de vroegscholen aan dat er bijvoorbeeld informatie ontbreekt: veiligheids-, pedagogisch en ouderbeleid, plaatsingsprocedure, frequentie van informatie-uitwisseling en doelen ten aanzien van vve. Ook kan het zijn dat de vroegscholen vinden dat de procedures en communicatiemiddelen niet helder genoeg zijn (B2). Overigens is het inspectieoordeel op deze indicator 100% voldoende.

Over de intake is 50% van de vroegscholen niet in voldoende mate tevreden. Daarmee geven zij aan dat er op het intakeformulier informatie ontbreekt (samenstelling gezin, bijzonderheden ontwikkeling, ontwikkelings- en kind kenmerken, gezondheid en gedragskenmerken, wijze van opvoeden en stimuleren van de ontwikkeling). Ook kan het zijn dat zij vinden dat het intakeformulier niet voor alle kinderen wordt ingevuld (B3). Overigens is het inspectie oordeel op deze indicator 100% voldoende.

Op het punt van ouders stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen, geven zowel voor- als vroegschool een beeld van of wel verbeterpunt, of wel voorbeeld voor anderen. De middenpositie van voldoende ontbreekt in hun waardering.

Met verbeterpunt geven zij aan geen gerichte aanpak te hebben om ouders op het punt te stimuleren, niet te kunnen aantonen dat ca. 50% van de ouders thuis activiteiten onderneemt, en de aanpak niet aantoonbaar afgestemd te hebben op de

mogelijkheden en behoeften van de ouder. Meer dan de helft van de vroegscholen geeft dit aan. Overigens is het inspectieoordeel op deze indicator voor 100 % voldoende dan wel voorbeeld voor anderen (B4).

Een vijfde deel van de 24 bevraagde vroegscholen waardeert de mate waarin ouders participeren in vve-activiteiten als verbeterpunt. Daarmee geven zij aan dat er geen relevante ouderactiviteiten worden georganiseerd of wel dat er te weinig ouders participeren (< 50%). De inspectie beoordeelt deze indicator in de steekproef overigens als voldoende/voorbeeld voor anderen (B5).

Van de bevraagde vroegscholen waardeert 25% het rekening houden met de thuistaal als verbeterpunt. Daarmee geven zij aan dat heldere afspraken, maatregelen, materialen en/of procedures ontbreken om anderstalige ouders te informeren. Ook bij deze indicator is het oordeel van de inspectie in de steekproef voldoende/voorbeeld voor anderen (B7).

Tabel 4.2c. De waardering van de indicatoren: Kwaliteit van de uitvoering van vve

	Tabel waarderingen vragenlijsten Utrecht	Voorschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	gw	N	1	2	3	4	gw	N
C1.1	Een integraal vve-programma			2	98		50			17	17	66	24
C1.2	Werken met een doelgerichte planning		6		94		50		17		79	4	24
C1.4	Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd		2	98			50		21	50		29	24
C2.5	De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk, uitdagend en spel- en taal-uitlokkend		23		77		50		46		54		24

Opvallend in deze tabel is allereerst dat ten aanzien van het hanteren van een integraal vve-programma 66% van de bevraagde vroegscholen een 'gw'-score toegekend krijgt. Dat betekent dat door hen één of meer onderliggende vragen met 'onbekend' of 'niet van toepassing' is beantwoord (C1.1). Ook is het opvallend dat de voorscholen veel positiever zijn over dit punt dan de vroegscholen.

17% van de vroegscholen waardeert het werken met een doelgerichte planning als verbeterpunt. Zij geven daarmee aan dat er niet altijd blijkt welke doelen er nagestreefd worden. Opvallend hier is ook dat de middenpositie 'voldoende' niet ingenomen wordt. Het werken met doelen is belangrijk in het werken aan de bestrijding van ontwikkelingsachterstanden bij jonge (risico)kinderen. De inspectie beoordeelt deze indicator in de steekproef overigens als voldoende/voorbeeld voor anderen (C1.2).

De indicator: het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd waardeert een vijfde deel van de bevraagde vroegscholen als verbeterpunt. Daarmee geven zij aan dat zij het programma niet nauwgezet volgen zodat opklimming in moeilijkheidsgraad niet gerealiseerd wordt, of dat zij in mindere mate gebruik maken van de differentiatiemogelijkheden van het programma of het aanbod, of dat zij niet differentiëren in leeftijd en ontwikkelingsniveau.

Opvallend bij deze indicator is ook dat een derde deel van de vroegscholen een of meer onderliggende vragen met 'onbekend' of 'niet van toepassing' heeft beantwoord. De inspectie beoordeelt deze indicator in de steekproef overigens als voldoende/voorbeeld voor anderen (C1.4).

Zowel op de voorschool als de vroegschool wordt de inrichting van de ruimte (aantrekkelijk, uitdagend en spel- en taal-uitlokkend) voor een deel als 'verbeterpunt' gewaardeerd. Dat gebeurt door iets minder dan een kwart van de voorscholen en iets minder dan de helft van de vroegscholen. Daarmee geven zij aan dat er geen sprake is van een rijke leeromgeving, of dat er geen hoeken terug te vinden zijn die aansluiten bij de belevingswereld van de kinderen, of dat de ruimte onvoldoende is ingericht met materialen die ontluikende geletterdheid en gecijferdheid uitlokken (C2.5).

Opvallend hier is ook dat de middenpositie 'voldoende' niet ingenomen wordt: het wordt of gewaardeerd als onvoldoende of als goed. De inspectie beoordeelt deze indicator in de steekproef overigens als voldoende/voorbeeld voor anderen.

Tabel 4.2d. De waardering van de indicatoren: Ontwikkeling, begeleiding en zorg

	Tabel waarderungen vragenlijsten Utrecht	Voorschool						Vroegschool					
		1	2	3	4	gw	N	1	2	3	4	gw	N
D1.1	Volgen van de brede ontwikkeling van alle kinderen		4		96		50		4		88	8	24
D1.2	De begeleiding is planmatig voor: de hele groep, de kleine (tutor)groep en het individuele kind		12		88		50		13	4	83		24
D1.3	De evaluatie van de aangeboden begeleiding en zorg		2		98		50		4	4	92		24
D2.1	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten hebben een overzicht van de kinderen die zorg nodig hebben die de voor- resp. vroegschool niet kan leveren, en van de aard van die zorg			98		2	50			100			24
D2.2	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten zorgen dat kinderen aangemeld worden voor externe zorg wanneer de voor- resp. vroegschool de gewenste zorg niet kan leveren			78	16	6	50		13		87		24
D2.3	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten blijven de ontwikkeling				98	2	50				100		24

van kinderen met extra zorg bijhouden														
---------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

De waardering van zorg en begeleiding door de voor- en vroegscholen is positief te noemen en de oordelen van de inspectie in de steekproef bevestigen dat beeld grotendeels.

Zowel op de voor- als de vroegschool wordt de planmatige begeleiding voor de hele groep, de tutorgroep en het individuele kind op respectievelijk 12 en 13% van de locaties als verbeterpunt gewaardeerd. Dat betekent dat beroepskrachten niet aan de hand van verzamelde informatie bepalen wat extra zorg aan kinderen precies inhoudt of dat de beroepskrachten niet vastleggen welke doelen, welk aanbod, welke begeleiding en welke evaluatie er ingezet wordt. Ook is opvallend dat de middenpositie 'voldoende' niet ingenomen wordt: het wordt of gewaardeerd als 'verbeterpunt' of als 'voorbeeld voor anderen'. Het percentage 'verbeterpunt' als oordeel van de inspectie in de steekproef komt ongeveer overeen met de waardering van deze locaties (D1.2).

De bevroegde vroegscholen waarderen de aanmelding voor externe zorg als zij deze zelf niet kunnen leveren op 13% van de locaties als 'verbeterpunt'. Daarmee geven zij aan dat er geen vaste afspraken zijn over het signaleren, aanmelden en contact met ouders of dat de leraren geen actieve, ondersteunende rol spelen bij het leggen van contact met zorginstellingen en bij het aanmelden. Ook hier is opvallend dat de middenpositie 'voldoende' niet ingenomen wordt: het wordt of gewaardeerd als 'verbeterpunt' of als 'voorbeeld voor anderen'. De inspectie beoordeeld deze indicator overigens als voldoende/goed (D2.2).

Tabel 4.2e. De waardering van de indicatoren: Kwaliteitszorg binnen de voor- en vroegschool

	Tabel waarderungen vragenlijsten Utrecht	Voorschool					Vroegschool						
		1	2	3	4	gw	N	1	2	3	4	gw	N
E1	Er is vve-coördinatie op de voor- resp. vroegschool				100		50		4		92	4	24
E2	De voor- resp. vroegschool evalueert de kwaliteit van vve regelmatig		2		98		50		83		17		24
E3	De voor- resp. vroegschool evalueren de resultaten van vve		98		2		50		21		79		24
E4	De voor- resp. vroegschool werkt planmatig aan vve-verbetermaatregelen		64	34		2	50		8	92			24
E5	De voor- resp. vroegschool borgt de kwaliteit van haar vve-educatie		2		98		50		17		83		24

E6	In de kwaliteitszorg van de vroegschool wordt ook specifiek naar vve gekeken								21	21	50	8	24
----	--	--	--	--	--	--	--	--	----	----	----	---	----

In het onderzoek van 2013-2014 was dit een indicator met veel verbeterruimte. We zien aan de waarderingen van de voor- en de vroegscholen dat daarin een positieve verschuiving plaatsvindt, hoewel dat nog niet alle indicatoren en niet de meerderheid van de locaties betreft.

Zowel de voor- als de vroegschool waarderen de vve-coördinatie vrijwel geheel als 'voorbeeld voor anderen'. Zij geven daarmee aan, dat er op hun locatie een coach of coördinator aangesteld is, die tot taak heeft de kwaliteit van het handelen van de beroepskrachten te versterken (E1).

Opvallend is de waardering verbeterpunt (83%) die de vroegscholen geven aan de evaluatie van de kwaliteit van vve. Daarmee geven zij aan dat zij niet de participatie van ouders evalueren of de kwaliteit van het aanbod, de kennis en vaardigheden van de beroepskrachten, de zorgstructuur en de instrumenten, de doorgaande lijnen tussen de voor- en de vroegschool. Ook kan het zijn dat de evaluatie niet jaarlijks plaatsvindt en dat er geen rapportage aan de betrokken partijen is. De inspectie beoordeelt in de steekproef een kleiner gedeelte, te weten 25%, als 'verbeterpunt' (E2).

Zowel de voor- als de vroegscholen waarderen de evaluatie van resultaten van vve voor resp. 98% en 21% als 'verbeterpunt'. Daarmee geven zij aan dat de resultaten niet jaarlijks worden geëvalueerd (op basis van eigen of gemeentelijke ambities) of dat de evaluaties niet plaatsvinden op locatie- en groepsniveau of dat bij de evaluatie geen gegevens betrokken worden uit het observatiesysteem en eventueel afgenomen toetsen. Op gemeentelijk niveau is er sprake van een herijking van de gewenste opbrengsten op voor- en vroegscholen en het is goed mogelijk dat deze situatie weerspiegeld wordt in de waarderingen. Het oordeel van de inspectie over de onderzochte voorscholen komt vrijwel overeen met hun waardering. De vroegschool waardering is positiever dan het oordeel van de inspectie (E3).

De waardering die de voorscholen zichzelf geven: 64% 'verbeterpunt', geeft aan dat zij, of wel geen concrete verbeterpunten hebben vastgelegd op basis van evaluatie van de kwaliteit en de resultaten van vve, of dat deze punten niet zijn opgenomen in een concreet verbeterplan dat ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Dit komt wel overeen met de waardering van de voorscholen op E3 maar niet met het oordeel van de inspectie op deze indicator in de steekproef (E4).

De vroegscholen waarderen voor 17% het borgen van verworvenheden als 'verbeterpunt'. Dat geeft aan dat de afspraken en procedures voor het aanbieden van vve niet vastliggen en niet voor iedereen te raadplegen zijn. Deze waardering wordt gedeeld door de inspectie in de steekproef (E5).

De vroegscholen waarderen de specifieke aandacht voor vve voor 21% als 'verbeterpunt'. Dat geeft aan dat deze vroegscholen geen specifieke aandacht schenken aan de kwaliteitszorg van vve in het kleuteronderwijs of dat de wijze waarop vve geëvalueerd, verbeterd en geborgd wordt niet opgenomen is in het schoolplan, de schoolgids en/of het jaarplan van de school. Overigens is het inspectie oordeel op deze indicator in de steekproef voor 100 % voldoende/voorbeeld voor anderen (E6).

Tabel 4.2f. De waardering van de indicatoren: Doorgaande lijn

	Tabel waarderingen vragenlijsten Utrecht	Voorschool							Vroegschool						
		1	2	3	4	nvt	gw	N	1	2	3	4	nvt	gw	N
F1	Er is vve- coördinatie tussen de voor- en vroegschool		2	98				50			100				24
F2	Er is concreet beleid om zoveel mogelijk kinderen te laten doorstromen naar een vroegschool		4	4	82		10	50							
F3	De voor- en vroegschool zorgen voor een warme overdracht		94		6			50		50	4	42		4	24
F4	Het aanbod van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd		18	2	70	10		50		8	8	80	4		24
F5	Het pedagogisch klimaat en het educatief handelen van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd		10	10	50	10	20	50		21	21	37	4	17	24
F6	De manier om met de ouders om te gaan op de voor- en de vroegschool is op elkaar afgestemd		42	8	20	10	20	50		29	13	37	4	17	24
F7	De interne begeleiding en zorg zijn op de voor- en vroegschool op elkaar afgestemd		14		56	10	20	50		21	17	41	4	17	24

Het beeld van de waardering van voor- en vroegscholen over het bestaan van coördinatie op vve is positief en komt volledig overeen met het oordeel van de inspectie (F1). De waardering geeft aan dat dit beleidsmatige aspect gerealiseerd is en ook als zodanig door de betrokken partijen wordt waargenomen.

Opvallend is de waardering over de warme overdracht van kinderen. De helft van de vroegscholen en vrijwel alle voorscholen geven aan dat in onvoldoende mate te herkennen. In de gemeente Utrecht komt dat overeen met het beleid op dat punt. Er is namelijk gekozen voor 'maatwerk' en daarmee per definitie voor

overdrachtdocumenten die kunnen verschillen per locatie. De waardering '2' wijst daarmee naar alle waarschijnlijkheid op het (als gevolg van een beleidskeuze) ontbreken van een gezamenlijk standaard overdrachtdocument. Overigens is het inspectie oordeel op deze indicator 100% voldoende.

De voorscholen waarderen de afstemming van het aanbod op ongeveer iets minder dan een vijfde deel als 'verbeterpunt'. Dat geeft aan dat de samenwerking met de vroegschool op hetzelfde vve-programma of op leerstof/ontwikkelingsinhoud volgens de respondenten nog niet volledig gerealiseerd is (F4). De inspectie heeft daar in de steekproef een positiever oordeel over.

Datzelfde zien we bij de waardering van de vroegscholen, waar het de afstemming van het pedagogisch en educatief handelen betreft (F5). Overigens is het inspectie-oordeel op deze indicator 100% voldoende.

De waardering van de afstemming in de omgang met ouders toont voor zowel voor- als vroegscholen ontwikkelruimte. Dat ligt dan vooral in het afstemmen van de activiteiten die gericht zijn op ouderbetrokkenheid (F6). Dit beeld is ongeveer in dezelfde mate herkenbaar in het inspectieoordeel.

Ook de afstemming van de interne begeleiding en zorg leidt voor de voor- en vroegscholen tot ongeveer eenzelfde percentage waardering 'verbeterpunt'. Dat geeft aan dat er naar de mening van de respondenten nog niet in voldoende mate samengewerkt wordt binnen de zorgstructuur, zoals bij het hanteren van gelijksoortige observatie-instrumenten of de manier waarop zorg wordt ingezet. Overigens varieert het oordeel van de inspectie op deze indicator tussen voldoende en voorbeeld voor anderen.

5 Conclusies

Wij hebben zowel op het niveau van de gemeente, als op het niveau van de afzonderlijke locaties, de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie in de gemeente Utrecht beoordeeld.

De oordelen zijn gebaseerd op de antwoorden op vragenlijsten door zowel de gemeente als de vve-locaties. De antwoorden van de gemeente zijn geverifieerd in gesprekken en aan de hand van beschikbaar gestelde beleidsdocumenten. De antwoorden van de vve-locaties zijn in een beperkte steekproef van onderzoeken ter plaatse geverifieerd.

Conclusies gemeentelijk vve-beleid

De gemeente Utrecht heeft de afgelopen jaren gewerkt aan het versterken en vasthouden van de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie.

De gemeente heeft haar rol als 'voorbeeld voor anderen' uitgebreid naar de aspecten Bereik, Ouders, Integraal vve-programma, Doorgaande lijnen Gemeentelijk subsidiekader.

De bereikcijfers zijn nu gebaseerd op een eigen ambitie van 95% en onder meer gefundeerd op scherpe toeleidingsprocedures en interventies in analyses van en interventies in het non-bereik. Was het aspect Ouders in 2013 nog als 'onvoldoende' beoordeeld, nu voldoet het aan alle criteria en is het gemeentelijke beleid op dit punt een 'voorbeeld voor anderen'. Het stevige fundament ligt in het formuleren van hoofdlijnen en van ambitieuze doelen voor de betrokken partners (houderorganisatie en schoolbesturen), het benadrukken van planmatigheid en het cyclische proces als succesfactoren in combinatie met de vrijheid om keuzes te maken die het beste passen bij de context van de locaties en de ouderpopulatie.

De gemeente heeft ten aanzien van het aspect Integraal vve-programma de afspraken herijkt en scherp beschreven wat zij verwacht van professionals in vve qua (basis)opleiding, scholing en nascholing op (deel)programma's en certificering. Daarnaast heeft het aspect Doorgaande lijn een verdieping ondergaan doordat de gemeente met alle betrokkenen een protocol heeft vastgesteld op dit punt. Het betreft 'Hernieuwde afspraken koppel voor- en vroegschool (2015)'.

En tenslotte zijn er in het subsidiekader van Utrecht specifiek voor het vve-beleid van de gemeente relevante voorwaarden opgenomen, zoals het werken volgens de visie van de Vreedzame Wijk, het streven naar 95% bereik, percentages HBO/MBO-opgeleiden op de (speelleer)groep, ouderbetrokkenheidsbeleid uitvoeren.

Het kwaliteitsprofiel van de gemeente Utrecht is ontstaan in de nauwe samenwerking met alle betrokkenen en een gemeenschappelijke focus op effectiviteit van vve. Het werkt in het voordeel van de gemeente Utrecht dat er in de gemeente slechts een zeer beperkt aantal aanbieders van voorschoolse educatie is. De inspectie heeft er vertrouwen in dat het continue proces van verbetering op gemeentelijk niveau door blijft werken via de houderorganisatie en de schoolbesturen op de voor- en vroegscholen en de beoogde resultaten op zal leveren voor de vve-populatie.

Verbeterafspraken

Er zijn geen verbeterpunten met een afspraak.

Verbeterpunten

Er zijn geen verbeterpunten.

Voldoende oordelen

- 1A9 Resultaten
- 2A GGD rapport

Voorbeelden voor anderen

- 1A1 Definitie doelgroepkind
- 1A2 Bereik
- 1A3 Toeleiding
- 1A4 Ouders
- 1A5 integraal vve-programma
- 1A6 Externe zorg
- 1A7 Interne kwaliteitszorg
- 1A8 Doorgaande lijn
- 1B Vve-coördinatie op gemeentelijk niveau
- 1C Systematisch verbetering van vve op gemeentelijk niveau
- 2B Gemeentelijk subsidiekader

Kwaliteit van vve op de locaties en relatie tussen de bezoeken en de vragenlijsten

De kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie is op enkele indicatoren na geheel op orde. Naast een groot aantal 'voldoende' indicatoren is er in de steekproef ook sprake van indicatoren die op locaties beoordeeld zijn als 'voorbeeld voor anderen'.

Aan alle indicatoren van het aspect Condities is vrijwel geheel voldaan.

Voor het aspect ouders geldt dat ook, behalve voor het vaststellen van ouderbeleid. Dat is de basis voor de uitvoering en daar is nog ontwikkelruimte. Uit de waarderingen van voor- en vroegscholen blijkt dat ook enigszins. Vanaf 2015 is het gemeentelijke vve-ouderbeleid geïntroduceerd en dat wordt door de locaties nog niet op alle aspecten herkend of mogelijk lopen uitvoering op de locaties en beleid niet geheel gelijk.

De uitvoering van vve is in de steekproef op de voorschool op alle indicatoren op orde en op de vroegscholen is er op vier indicatoren ruimte voor verbetering. In de eigen waardering van de vroegscholen komt naar voren dat zij dit ook waarnemen, alleen betreft dat andere aspecten dan de inspectie in de steekproef heeft beoordeeld. Dit beeld roept de vraag op in hoeverre de vroegscholen zich bewust zijn en kennis hebben van de doelen en de verwachtingen die er zijn ten aanzien van de kwaliteit van de uitvoering van vve.

Het aspect ontwikkeling, zorg en begeleiding is voor de voor- en vroegscholen positief beoordeeld. Enige ontwikkelruimte is er bij de planmatigheid waarmee dit wordt uitgevoerd. Dit beeld komt overeen met de waardering van voor- en vroegscholen bij deze indicator.

Binnen het aspect kwaliteitszorg in de voor- en vroegschool biedt de evaluatie van de proceskwaliteit van vve en evaluatie van de resultaten van vve de meeste aanknopingspunten ter verbetering. Dit geldt in sterkere mate voor de vroegscholen dan voor de voorscholen. Er zijn raakvlakken waar te nemen tussen de oordelen van de inspectie en de waardering van de locaties. De vraag is gerechtvaardigd in hoeverre de locaties zich bewust zijn en kennis hebben van het belang van een kwaliteitscyclus. Als dat het geval is, dan staat de uitvoeringspraktijk van beroepskrachten meer in verbinding met beleid.

Binnen het aspect doorgaande lijn is in de steekproef ruimte gezien voor ontwikkeling in de afstemming van pedagogisch en educatief handelen en in de omgang met ouders.

Relatie tussen gemeentelijk beleid en kwaliteit op de locaties

De inspanningen van de gemeente om de kwaliteit van vve te versterken en vast te houden is op de locaties terug te zien. De condities zijn op orde en ook het ouderbeleid en waargenomen ontwikkeling van (de inzet tot) ouderbetrokkenheid op de locaties laten dat zien. Datzelfde geldt voor de inspanningen die de gemeente levert om het kennis- en vaardigheidsniveau van beroepskrachten op het niveau te tillen zodat resultaten van vve voor kinderen in risicosituaties zichtbaar worden. Dit is in sterkere mate zichtbaar bij de educatieve kwaliteit van de voorscholen dan bij de vroegscholen.

De kwaliteitszorg kent op de locaties meerdere verbeterpunten. Opbrengstbewustzijn genereren, de normen herijken voor evaluatie op kindniveau en voor evaluatie op proces kwaliteit, planmatigheid benadrukken op elk niveau van vve: van het individuele zorg kind, van de groep en van de locatie zijn beleidsaspecten die verdere ontwikkeling van de locaties zullen ondersteunen.

Ontwikkeling van kwaliteit tussen meting 2013-2014 en 2015-2016

In 2013 constateerde de inspectie dat het gemeentelijk vve-beleid in Utrecht een verbeterpunt kende met een afspraak. Dit punt: het zorgdragen voor voldoende GGD-inspecties is zeer snel hersteld. Het verbeterpunt Ouders heeft de gemeente in de volle omvang van beleid en uitvoering opgepakt. Het aspect Ouders is nu zelfs een 'voorbeeld voor anderen'. Het onderzoek in 2015-2016 laat naast behoud van kwaliteit ook voortgaande ontwikkeling zien. Dat resulteert in een kwaliteitsprofiel waarin er 2 voldoende aspecten en 11 aspecten die als 'voorbeeld voor anderen' beoordeeld zijn.

Het bestendigen van dit beeld is de opdracht waar de gemeente met haar vve-partners de komende periode voor staat, waarbij een focus zou kunnen liggen op de samenhang tussen de kwaliteit op de voor- en op de vroegscholen.

Vervolgafspraken:

- Wij zullen vanaf 2016 de kwaliteit van vve in de gemeente Utrecht via het reguliere signaalgestuurd toezicht volgen.

6 Reactie van de gemeente

Dit rapport beschrijft de oordelen van de inspectie over de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie in gemeente Utrecht.

Daarnaast hebben wij de gemeente gevraagd haar eigen kwaliteit te beoordelen en dat samen met de oordelen van de inspectie te vertalen naar de ontwikkelingsrichting van het vve-beleid.

Hieronder geeft de gemeente haar reactie:

Herkenning van de bevindingen en oordelen

De gemeente Utrecht en haar partners binnen het vve beleidsterrein, herkennen zich in het door u geschetste beeld van het Utrechtse (gemeentelijke) beleid en de uitvoeringspraktijk. Dat geldt zowel voor de onderdelen die door u als voldoende of goed worden beoordeeld, als voor de verbeterpunten die door uw Inspectie en door ons eigen veld (middels de waarderingen) zijn aangedragen.

Wij zijn er trots op dat we op 11 van de 12 indicatoren waarop dat mogelijk is, een 4-score hebben behaald en daarmee 'een voorbeeld voor anderen' zijn.¹

Aan het onderdeel monitoring & evaluatie/kwaliteitszorg wordt hard gewerkt op basis van het plan dat in 2015 is vastgesteld. Het vergt tijd om ook op dit onderdeel van een 3 naar een 4 score te groeien.

Wij herkennen ons daarnaast goed in de toelichting en de verklaringen die u aandraagt voor de behaalde resultaten:

In de gemeente Utrecht is de kwaliteit van het gemeentelijk beleid voor voor- en vroegschoolse educatie geheel op orde. Van alle indicatoren is het overgrote deel als 'voorbeeld' voor anderen beoordeeld.

- De kwaliteit is sinds 2013 op meerdere indicatoren verbeterd.
- De tekortkoming op het gebied van de GGD-inspecties is opgeheven.
- De consensus bij alle partijen om de vve kwaliteit te verhogen blijft onverminderd hoog.
- Het verbeterpunt Ouders is nu een 'voorbeeld voor anderen'.
- De voorbereiding op het meten van resultaten van vve is in een volgende fase beland.
- De kwaliteitsverbeteringen betreffen vrijwel alle indicatoren, ook al waren enkele daarvan eerder als 'voorbeeld voor anderen' beoordeeld.

Aan de basis van de kwaliteit van het Utrechtse vve-beleid ligt zoals in 2013 beschreven is, een aantal onderzoeken, publicaties en initiatieven, zoals de beleidsnotitie 'Sterke Basis Goede Start', Het Utrechts Taal Curriculum (UTC), het Utrechts Kwaliteitskader (UKK) en het project 'Nu voor Later'. Daarnaast vindt de organisatie en aansturing van voorschoolse educatie sinds 2013 plaats vanuit één aanbieder: Splenderwijs Utrecht.

Verbetermogelijkheden

U noemt als verbetermogelijkheden het versterken van ontwikkelingsgerichte activiteiten door ouders thuis, de planmatigheid van begeleiding en zorg en de doorgaande lijn.

• _____

¹ Op het onderdeel 2A GGD rapport is een 3 score de maximale score. Utrecht heeft hier een 3 score.

Kwaliteitszorg op de locaties wordt genoemd als punt met de meeste ruimte voor verbetering.

**Ontwikkelingsrichting van het beleid:
verder met verbeterpunten en borgen van wat is bereikt**

Met de onderwerpen ouders, zorg en begeleiding, doorgaande lijn, professionalisering en monitoring en evaluatie (kwaliteitszorg) gaan we de komende jaren door op de ingeslagen weg. Hiervoor liggen er plannen die, -volgens afspraak- door de diverse partners jaarlijks worden vertaald naar acties voor de eigen organisatie. Coördinatie vindt plaats binnen de Regiegroep Professioneel en de diverse thematische werkgroepen (ouders, monitoring, subsidie afspraken). In deze groepen monitoren we tevens de voortgang en sturen we waar nodig bij.

Onze inzet is dat het stedelijke beleid doorwerkt tot in de locaties. Daarvoor kiezen we enerzijds zoveel mogelijk voor een maatwerk aanpak per locatie en blijven we anderzijds informatie verzamelen, analyseren, uitwisselen en daarmee leren van elkaar op elk niveau (MORE-aanpak: Meer Opbrengst Gerichte Evaluatie). De analyses uit de rapportage van de Inspectie betrekken we bij deze aanpak. Daarnaast gaan we opnieuw kijken op welke wijze we (wetenschappelijk) onderzoek kunnen benutten.

De komende jaren hebben we te maken met een aantal belangrijke en ingrijpende wijzigingen in de context waarbinnen VVE wordt uitgevoerd. Op de eerste plaats betreft dit het voorgenomen Rijksbeleid rondom de harmonisatie van voorschoolse voorzieningen. Voor Utrecht krijgt de uitwerking hiervan zijn beslag in 2017. Parallel hieraan loopt de nieuwe opdracht voor de uitvoering van het peuterspeelzaalwerk en voorschoolse educatie voor de periode 2018-2022. Op de tweede plaats is dit de nieuwe gewichtenregeling, die zeer bepalend is voor het toekomstige budget onderwijsachterstandenbeleid en daarmee de mogelijke inzet op VVE. Voor beide ontwikkelingen geldt de invoeringsdatum van 1 januari 2018.

Op dit moment kunnen we nog niet inschatten wat beide ontwikkelingen precies betekenen voor Utrecht. De inzet van de gemeente Utrecht én haar samenwerkingspartners binnen VVE blijft gericht op een zo hoog mogelijk bereik van doelgroepkinderen en een kwaliteit die zorgt voor positieve effecten bij de kinderen.

Tenslotte

Het is mooi te zien dat de samenwerking en investeringen op VVE hun vruchten afwerpen. We zullen ons samen met onze partners blijven inzetten om dit niveau te behouden.